

A TILTOTT TÁMOGATÁSOK VISSZATÉRÍTÉSE KÖZVETETT KEDVEZMÉNYEZETTEKTŐL

LUCIUS ÁGNES

Jelen összefoglaló „A tiltott támogatások visszatérítésének legújabb esetjoga” című cikk¹ folytatásaként az Európai Unió Bírósága visszatérítési ügyekben hozott ítéleteit kívánja ismertetni. Az Európai Unió működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 108. cikkében meghatározott eljárás részletes szabályait, ezen belül a jogellenes támogatások visszatérítését az EK-Szerződés 93. cikkének [2009. december 1-je óta EUMSZ 108. cikke] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 659/1999/EK tanácsi rendelet² (a továbbiakban: 659/1999/EK rendelet) 14. cikke szabályozza. A 14. cikk (1) bekezdése értelmében „Amennyiben a jogellenes támogatások esetén elutasító határozat születik, a Bizottság dönt arról, hogy az érintett tagállam hozza meg a szükséges intézkedéseket a támogatásnak a kedvezményezettől történő visszavételére (a továbbiakban: visszatérítési határozat). A Bizottság nem követeli meg a támogatás visszatérítését, amennyiben az ellentétes a közösségi jog valamelyik általános elvével.”

A jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatást azon vállalkozásokkal kell visszafizettetni, amelyeknek abból ténylegesen előnyük

¹ LUCIUS ÁGNES: *A tiltott támogatások visszatérítésének legújabb esetjoga*. (2) Állami Támogatások Joga 2010/1.

² HL L 83/1, 1999. 03.27.

származott. Ez sok esetben azt jelenti, hogy olyan vállalkozásoknak is vissza kell téríteniük a támogatás révén szerzett előnyüket, amelyek ténylegesen soha nem voltak a támogatás címzettjei, azonban közvetetten mégis előnyük származott a támogatásból. Az Európai Unió Bíróságának korábbi joggyakorlatában kikristályosodott elv³, hogy jogtalan előny átruházására akkor kerül sor, ha a támogatás eredeti kedvezményezettjének eszközeit a piaci értéküknél alacsonyabb áron értékesítik, vagy olyan jogutód vállalkozásra ruházzák át, amelyet a visszatérítetési határozat megkerülése érdekében hoztak létre.

Jelen cikk célja két olyan jogeset ismertetése, melynek keretében a Bizottság közvetett kedvezményezettől rendelte el az uniós joggal összeegyeztethetetlen támogatás visszatérítetését. Mint látni fogjuk, az Assogestioni (és Fineco) ügyben az Elsőfokú Bíróság jóváhagyta a Bizottság határozatát, ellenben az MTU Friedrichshafen GmbH ügy esetében túlzottan hipotetikusnak, és megalapozatlannak ítélte meg a visszatérítetés elrendelését a közvetetten kedvezményezettnek tartott MTU-val szemben, ezért megsemmisítette a bizottsági határozat vonatkozó részét.

1. Az Assogestioni (és Fineco) ügy⁴

Az Assogestioni (és Fineco) ügy alapját egy, az Európai Bizottságnak (a továbbiakban: Bizottság) be nem jelentett, adókedvezményeket biztosító támogatási program képezte. Az érintett jogszabály a 2003. november 24-én 326. sz. alatt törvényerőre emelt, 2003. szeptember 30-i 269. sz. „a gazdaság fejlesztésére és az állami költségvetés kiigazítására irányuló intézkedésekről” szóló olasz törvényerejű rendelet⁵ (a továbbiakban: DL 269/2003) 12. cikke az Európai Unió szabályozott értékpapírpiacain jegyzett, gyengén vagy átlagosan tőkésített társaságok részvényeire specializálódott, átruházható értékpapírokkal foglalkozó egyes kol-

³ T-291/06. sz. ügy – Operator ARP sp. z o. o. kontra Bizottság, HL C 193., 2009. 08. 15., 18. o., 2009. július 1-jei ítélet. [EBHT 2009, II-02275. o.]; C-277/00. sz. ügy – Németország kontra Bizottság, 2004. április 29-i ítélet [EBHT 2004, I-3925. o.]

⁴ T-445/05. sz. ügy - Associazione italiana del risparmio gestito és Fineco Asset Management SpA kontra Bizottság, HL C 90., 2009. 04. 18., 24. o.

⁵ decreto legge recante „Disposizioni urgenti per favorire lo sviluppo e la correzione dell’andamento dei conti pubblici.

lektív befektetési szervezetekre (a továbbiakban: specializált befektetési szervezetek) vonatkozó adójogi szabályozást módosította. E cikk rendelkezett többek között arról, hogy attól a költségvetési évtől kezdve, amelynek során bizonyos különleges követelmények teljesülnek, a specializált befektetési szervezetekbe történő befektetésekből származó jövedelmek után a befektető vállalkozásoknak a szokásos 12,5% helyett 5% mértékű, a társasági adót helyettesítő adót kellett fizetniük.

A Bizottság a hivatalos vizsgálati eljárás lefolytatását követően ki mondta, hogy a szóban forgó intézkedés teljesíti az EK-Szerződés 87. cikk (ma: az Európai Unió működéséről szóló Szerződés – a továbbiakban: EUMSZ 107. cikk) (1) bekezdésében foglalt kritériumokat. Fennáll ugyanis a szelektív versenyelőny feltétele a specializált befektetési szervezetek, illetve azon gyengén vagy átlagosan tőkésített vállalkozások vonatkozásában, amelyek részvényeit az említett specializált befektetési szervezetek birtokolják. A biztosított előnyök állami forrásból származnak, hiszen az állam az Államkincstárba rendes körülmények között befolyó bevételekről mond le. Végül, a támogatás mind a specializált befektetési szervezetek, mind a gyengén tőkésített társaságok esetében érinti a tagállamok közötti kereskedelmet is. A támogatás kedvezményezettjei vonatkozásában úgy ítélte meg, hogy a befektetők adójának csökkentése közvetetten állami támogatásnak minősül a gyengén vagy átlagosan tőkésített társaságok részvényeibe való befektetésekre specializálódott szervezetek javára. Véleménye szerint, bár nem minden specializált befektetési szervezet részesülhetett közvetlenül a befektetőinek biztosított adócsökkentés előnyeiből, de közvetetten mégis gazdasági előnyhöz jutott. Tehát az olyan befektetőknek nyújtott adózási kedvezmény, amelyek a specializált befektetési szervezetekbe fektettek be, maguknak e szervezeteknek biztosított előnyt. Ezen felül azon gyengén vagy átlagosan tőkésített társaságokat is a támogatás közvetett kedvezményezettjeiként azonosította, amelyek részvényeit specializált befektetési szervezetek birtokolták, mivel számukra a szóban forgó intézkedés olyan közvetett szelektív versenyelőnyt biztosított, amely a részvényeik iránti kereslet növekedésében és a likviditásuk növekedésében nyilvánulhatott meg.

Mindezek alapján a Bizottság úgy határozott, hogy a támogatás összeegyeztethetetlen a közös piaccal, és azt az EK-Szerződés 88. cikk (EUMSZ 108.) cikk (3) bekezdésének megsértésével léptették hatályba. A támogatás közvetlen kedvezményezettjeiként a befektetőket, közve-

tett kedvezményezettjeiként pedig a specializált befektetési szervezeteket és a gyengén vagy átlagosan tőkésített társaságokat azonosította. Ennek megfelelően az Olasz Köztársaságnak meg kellett semmisítenie a támogatási intézkedést, és a Bizottság arra utasította, hogy tegyen meg minden szükséges lépést a jogszerűtlenül nyújtott támogatás visszahívására érdekében.

A Bizottság határozatát 2005. december 19-én benyújtott keresetével megtámadta az Assogestioni és a Fineco Asset Management SpA. Az Assogestioni a vagyonkezelő társaságok és a vagyonkezelői szolgáltatásokat nyújtó társaságok közös érdekeinek előmozdítása céljából létrehozott szervezet. A Fineco Asset Management SpA egy részvénytársasági formában létrehozott vagyonkezelő társaság, amely két közös alapkezelői feladatait látta el a gyengén vagy átlagosan tőkésített társaságokra specializálódott azon három, Olaszországban működő közös alap közül, amelyek a DL 269/2003 12. cikke szerinti adójogi intézkedés előnyeiben részesültek.

A felperesek mindenekelőtt azzal érveltek, hogy a visszatérítési kötelezettség megállapítása a támogatás közvetett kedvezményezettjei vonatkozásában jogellenes. Véleményük szerint ugyanis a 659/1999/EK rendelet 14. cikkéből az következik, hogy a visszatérítetési előírás a támogatásoknak csak a közvetlen és tényleges kedvezményezettjeit érintheti. A felperesek az érintett, a változó alaptőkéjű befektetési társaságokkal és vagyoni szempontból önálló kezelőtársaságokkal szemben aránytalannak ítélték az üzleti eredményükre kivetett helyettesítő adó csökkentésének megfelelő összeg visszatérítését azon az alapon, hogy az előny, amelyben részesültek, a kapott megbízási díjak növekedésében nyilvánult meg. Nem értettek egyet azzal, hogy a visszatérítendő összeg nem azon előny összegének felel meg, amelyben a vállalkozások ténylegesen részesültek. Másodszor, azt állították, hogy a visszatérítetési előírás végrehajtása az arra kötelezetteket hátrányosabb helyzetbe hozná ahhoz képest, amelyben a szóban forgó intézkedés hiányában lennének, mivel az adócsökkentésnek megfelelő összeg visszatérítése olyan terhet képezne, amelyet egyébként nem kellett volna viselniük. Ezen felül nincs lehetőségük arra, hogy e terhet továbbhárítsák a befektetőkre. Végül megjegyezték, hogy az olasz hatóságoknak nem áll módjukban végrehajtani az olyan szakosodott befektetési szervezetekkel szemben előírt visszatérítetést, amelyek székhelye valamely más tagállamban található, vagyis a szóban forgó visszatérítetési előírás

nem csupán jogellenes, hanem alkalmazhatatlan is, ráadásul a specializált befektetési szervezetek székhelyén alapuló hátrányos megkülönböztetést is eredményez.

Az Elsőfokú Bíróság (ma: Törvényszék) értékelése során mindenképp előtt azt hangsúlyozta, hogy az EK-Szerződés 87. (EUMSZ 107.) cikk anélkül tiltja az állam által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott támogatásokat, hogy különbséget tenne aszerint, hogy a támogatásokhoz kapcsolódó előnyöket közvetlenül vagy közvetve biztosítják, de a 659/1999/EK rendelet sem tesz különbséget közvetlen és közvetett kedvezményezettek között.

Ezt követően azt vizsgálta, hogy a Bizottság helyesen minősítette-e vállalkozásoknak a közvetett kedvezményezetteket. Bizonyos esetekben e specializált befektetési szervezetek társasági formában működtek, és mint vállalkozások, maguk is a csökkentett mértékű helyettesítő adó hatálya alá tartozhattak. Más esetekben az említett szervezetek nem rendelkeztek ugyan jogi személyiséggel, viszont olyan vállalkozások kezelték őket, amelyek szintén részesültek a szóban forgó előnyben. Márpedig a felperesek az ilyen jogi személyiséggel nem rendelkező szerződéses alapokat kezelő társaságok létezését és vállalkozásként minősítését nem vitatták. Ebből következik, hogy a szóban forgó intézkedés az EK Szerződés 87. (EUMSZ 107.) cikk (1) bekezdése értelmében vett vállalkozásokat részesít előnyben.

Végül az Elsőfokú Bíróság a visszatérítési kötelezettség elrendelésének jogszerűségét vizsgálta. Megismételte, hogy a jogellenes támogatás visszatérítés útján történő megszüntetése a jogellenesség megállapításának logikus következménye, célja pedig a korábbi helyzet visszaállítása. Ennek megfelelően a korábbi helyzet visszaállítása érdekében történő visszatérítés főszabály szerint nem tekinthető aránytalan intézkedésnek a Szerződés állami támogatásokkal kapcsolatos rendelkezéseinek céljaihoz képest, hiszen a visszatérítéssel a kedvezményezett elveszti azt az előnyét, amelyet a piacon versenytársaival szemben élvezett.

A pénzügyi jellegű támogatásokkal kapcsolatban a korábbi helyzet helyreállítása azt jelenti, hogy amennyire lehetséges, vissza kell térni ahhoz az állapothoz, amely akkor következett volna be, ha a szóban forgó ügyleteket adócsökkentés nélkül hajtották volna végre. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a múltbeli helyzetet olyan hipotetikus tényezők alapján kellene eltérő módon rekonstruálni, mint azok a gyakran bonyolult döntések, amelyeket az érdekelt gazdasági szereplők

hozhattak volna, ha a támogatás nem létezett volna, hiszen a támogatás alapulvételével ténylegesen meghozott döntések gyakran visszafordíthatatlannak bizonyulnak.

A Bizottság határozata alapján a visszatérítendő támogatás megfelel a rendes helyettesítő adó és a kérdéses adózási ösztönzőkkel csökkentett helyettesítő adó közötti különbségnek. A visszatérítést a specializált befektetési szervezetekkel és az e szervezeteket kezelő vagyoni szempontból önálló kezelőtársaságokkal szemben kell elrendelni, és e kötelezettség mind a támogatás közvetett kedvezményezettjeiként, mind pedig a helyettesítő adó megfizetésére köteles adóalanyokként terheli őket. Ugyanakkor a határozat nem zárta ki annak lehetőségét, hogy a befektetési szervezetek vagy az e szervezeteket kezelő vállalkozások ennek megfelelő összeget követeljenek befektetőiktől, amennyiben ezt a nemzeti jogszabályok lehetővé teszik. Emellett a Bizottság azt is lehetségesnek tartotta, hogy az egyéni kedvezményezetteknek nyújtott támogatások közül néhány vagy mindegyik a de minimis támogatásokra vonatkozó rendelkezések hatálya alá tartozzon.

A felperesek érvelésükben ugyanakkor arra hivatkoztak, hogy a megtámadott határozat olyan előny visszatéríttetését rendelte el, amely teljes mértékben eltér attól, amelyben a specializált befektetési szervezetek és az e szervezeteket kezelő vagyoni szempontból önálló kezelőtársaságok részesültek. Ugyanis annak az adócsökkentésnek az összegét kellett volna visszatéríteniük, amelynek a befektetők voltak a közvetlen kedvezményezettjei, miközben az őket megillető előny a Bizottság értékelése szerint is a jegyzési díjaik és megbízási díjaik növekedésében nyilvánult meg.

Ezzel szemben az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy adóalanyi minőségükben a specializált befektetési szervezetek vagy az e szervezeteket kezelő vagyoni szempontból önálló kezelőtársaságok az egyedüli lehetséges jogalanyok, akikkel szemben az Olasz Köztársaság eljárhat a jogellenes támogatás visszatéríttetése érdekében. Másrészt, a jogellenes támogatás kedvezményezettjeiként a támogatás velük történő visszatéríttetése nem tekinthető aránytalannak. A szóban forgó adócsökkentés ugyanis az, amely előidézte a verseny torzulását. Végezetül megjegyezte, hogy a felperesek által hivatkozott gyakorlati nehézségek nem vonhatják kétségbe a visszatérítés elrendelésének érvényességét.

2. Az MTU Friedrichshafen GmbH ügy

A Motoren- und Turbinen-Union Friedrichshafen GmbH (a továbbiakban: MTU) ügy ugyancsak a belső piaccal összeegyeztethetetlen támogatás közvetett támogatottjának problémakörét érinti. A Bizottság határozatát az 1998. április 9-én bejelentett, a hajó- és csónakmotorok gyártásával foglalkozó SKL Motoren- und Systembautechnik GmbH (a továbbiakban: SKL-M), szerkezetátalakítása keretében nyújtott pénzügyi támogatásokra, valamint az MTU és az SKL-M között 1997-ben létrejött szerződésekre alapította.

Utóbbi szerződések közül az első megállapodás vételi opciót biztosított a nagy teljesítményű dieselmotorokat gyártó ágazatban működő MTU-nak az SKL-M üzletrészeinek megvásárlására. A második, a „Wechselseitiger Lizenz- und Kooperationsvertrag zwischen SKL-M und MTU” (a továbbiakban: WLKV) elnevezésű, közös vállalat létrehozására irányuló megállapodás meghatározta többek között a két vállalkozás know-how-ja közös felhasználásának módjait. Az utóbbi megállapodásnak megfelelően 2000. június 15-én engedélyezték az MTU számára az SKL-M know-how-jának harmadik személyekkel szembeni kizárólagos használatát. Ellenszolgáltatásként az SKL-M a vállalat fejlesztési költségeinek fedezésére összesen 6,71 millió DEM (3,43 millió euró) összeget kapott, amely kevesebbnek bizonyult a ténylegesen felmerült fejlesztési költségeinél. 2000. június 16-án megállapították az SKL-M fizetési köptelenségét.

A Bizottság – egy információnyújtási rendelkezés kiadását követően meghozott – határozatában kifejtette, hogy az SKL-M-nek fizetett szerkezetátalakítási támogatások nem felelnek meg a *nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentését és szerkezetátalakítását célzó állami támogatásokról* szóló közösségi iránymutatásokban⁶ rögzített feltételeknek, továbbá a Német Szövetségi Köztársaság nem szolgáltatott elegendő információt ahhoz, hogy a Bizottság kizárhassa azt a lehetőséget, hogy az MTU közvetve részesült az SKL-M-nek nyújtott támogatásokból.

Mivel az MTU által a know-how megszerzéséért fizetett összeg kevesebb volt az SKL-M tényleges költségeinél, ezért az SKL-M-nek nyújtott szerkezetátalakítási támogatás legalább részben kompenzálhatta SKL-M ebből adódó veszteségeit, ráadásul a know-how haszná-

⁶ HL 1994., C 368., 12. o.

lata inkább az MTU érdekeit szolgálta. Ennek megfelelően a Bizottság érvelése szerint a know-how átruházása egyenértékű lehetett az állami támogatás MTU részére történő átadásával. Ezt követően a Bizottság az SKL-M-nek nyújtott 67,017 millió DEM (34,26 millió euró) összegű állami támogatást összeegyeztethetetlennek minősítette a közös piaccal, és elrendelte összesen 5,30 millió DEM (2,71 millió euró) visszatérítetését, amelyet az SKL-M-nek és az MTU-nak egyetemleges felelősséggel kellett visszatérítenie.

Az MTU keresetet nyújtott be a határozat megsemmisítése iránt az Elsőfokú Bírósághoz, melynek alátámasztására két jogalapot terjesztett elő. Az elsőt az indoklási kötelezettség megsértésére és a számára nyújtott állami támogatás fennállására vonatkozó téves jogalkalmazásra, a másodikat pedig a 659/1999/EK rendelet 13. cikke (1) bekezdésének téves alkalmazására, valamint a tények helyes és pártatlan vizsgálata eljárási biztosítékának a megsértésére alapította.

A második jogalap vizsgálatával kezdve az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a 659/1999/EK rendelet 13. cikkének (1) bekezdése nem teszi lehetővé a Bizottság számára, hogy akár egyetemlegesség címen valamely vállalkozástól megkövetelje a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított támogatás egy részének visszatérítését, amennyiben hipotetikus az állami forrásokból történő átutalás. A 659/1999/EK rendelet 13. cikk (1) bekezdése szerint „amennyiben egy tagállam nem tesz eleget az információnyújtási rendelkezésnek, a Bizottság a határozatot a rendelkezésre álló információk alapján hozza meg.” Márpedig a Bizottság határozatának (88) preambulum-bekezdésében csupán azt állapította meg, hogy a „rendelkezésre álló információk nem teszik lehetővé annak kizárását”, hogy az MTU a know-how állítólagosan kedvezményes feltételekkel történő megszerzése során az SKL-M részéről részesült a forrásátutalásból. Az Elsőfokú Bíróság megállapította továbbá azt is, hogy a visszatérítetést a 659/1999/EK rendelet 13. cikk (1) bekezdése alapján elrendelő bizottsági határozatnak nem kell szükségszerűen megneveznie a támogatás konkrét kedvezményezettjét és a visszatérítendő számszerűsített összeget, hiszen adott esetben azok megállapítása a visszatérítést végrehajtó tagállam feladata. Ennek megfelelően az Elsőfokú Bíróság megsemmisítette a vitatott határozat 3. cikkének (2) bekezdését annyiban, amennyiben az elrendelte az SKL-M-nek nyújtott támogatás egy részének az MTU terhére egyetemlegesen történő visszatérítetését.

A Bizottság nem értett egyet az Elsőfokú Bíróság ítéletével, ezért fellebbezést nyújtott be a Bírósághoz. Első jogalapjával a Bizottság azal érvelt, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot azáltal, hogy úgy vélte, a 659/1999/EK rendelet 13. cikkének (1) bekezdése szerint kizárólag a rendelkezésre álló információk alapján elfogadott határozat nem vonatkozhat a támogatás azon tényleges kedvezményezettjének a meghatározására, akivel azt meg kell téríttetni. Érvelésében azt hangsúlyozta, hogy a visszatéríttetés elrendelése azon határozat szerves részét képezi, amelyet a jogellenes támogatás esetében a rendelkezésre álló információk alapján el lehet fogadni.

Emellett azt is kifejtette, hogy az Elsőfokú Bíróság értelmezése olyan káros következményekkel járna, hogy egyrészt rontaná az állami támogatások közösségi ellenőrzésének hatékonyságát, melynek fő célkitűzése a jogellenes támogatás által okozott versenytorzítás megszüntetése a visszatéríttetés azonnali elrendelésével, másrészt megfosztaná a Bizottságot „nyomásgyakorló eszközeitől”, és emiatt azzal a kockázattal járna, hogy nagymértékben ártana a jogellenes támogatások visszatéríttetésére irányuló eljárások hatékonyságának, kedvezve a kevésbé együttműködő tagállamoknak.

A Bíróság megalapozatlannak ítélte a Bizottság érvelését, mivel az Elsőfokú Bíróság nem általános jelleggel, hanem az ügy egyedi körülményeire tekintettel mondta ki, hogy a Bizottság nem jogszerűen rendelte el MTU-tól az SKL-M-nek nyújtott támogatás egy részének egyetemleges felelősséggel történő visszatéríttetését, mivel indoklása csupán hipotézisen alapult. Az Elsőfokú Bíróság ítélete tehát nem zárta ki annak lehetőségét, hogy a Bizottság más esetekben a 659/1999/EK rendelet 13. cikk (1) bekezdése alapján, kizárólag a rendelkezésre álló információk birtokában konkrétan megnevezze egy támogatási intézkedés kedvezményezettjét, és elrendelje vele szemben a támogatás visszatérítését.

A Bizottság második jogalapjával egyrészt arra hivatkozott, hogy az információnyújtási rendelkezés kiadását követően a 659/1999/EK rendelet 13. cikk (1) bekezdése alapján elfogadhatja határozatát annak ellenére is, hogy adott esetben a rendelkezésre álló információk hiányosak, ám ahhoz elegendő alapot nyújtanak, hogy a Bizottság vélelmet alapítson rájuk. Másrészt a Bizottság azt kifogásolta, hogy az Elsőfokú Bíróság „egyszerű hipotézisnek” minősítette a számára rendelkezésre álló információkat, miközben ezek, amelyek alapján feltételezhette azt,

hogy a támogatás egy részét közvetetten az MTU kapta, biztos információk voltak, amelyek többek között az SKL-M felszámolójának az állásfoglalásából származtak.

Ezzel szemben a Bíróság úgy értékelte, hogy a Bizottság állításával ellentétben az Elsőfokú Bíróság egyáltalán nem követelte meg, hogy a Bizottság teljes bizonyossággal rendelkezzen, amennyiben határozatát az információnyújtási rendelkezés kiadását követően fogadja el. Véleménye szerint ugyanis az Elsőfokú Bíróság – távol attól, hogy ilyen bizonyosságot megköveteljen – csupán arra mutatott rá, hogy a vitatott határozatot a Bizottság, rendelkezésére álló információk által se meg nem erősített, se meg nem kérdőjelezett egyszerű hipotézis alapján fogadta el, amely hipotézis olyan elemek hiányának a megállapítására korlátozódott, amelyek lehetővé tették volna annak kizárását, hogy az MTU részesült az állami forrásokból. Ennek megfelelően az Elsőfokú Bíróság tehát nem alkalmazta tévesen a jogot.

A 659/1999/EK rendelet 13. cikk (1) bekezdése alapján a Bizottság rendelkezésére álló lehetőséget nem lehet úgy értelmezni, hogy az a Bizottságot teljes mértékben mentesíti azon kötelezettsége alól, hogy határozatait valamelyest megbízható, koherens és olyan jellegű elemekre alapítsa, amelyek alátámasztják a következtetéseit. A Bizottság legalább azt köteles biztosítani, hogy bár a rendelkezésére álló információk adott ügyben esetleg hiányosak és nem teljesek, mégis nyújtsanak annak megállapításához elegendő alapot, hogy valamely vállalkozás állami támogatásnak minősülő előnyben részesült-e.

Még inkább érvényes ez olyan ügyekben, amikor a Bizottság elrendeli a támogatásnak a kedvezményezettől való visszatéríttetését, mivel egy ilyen visszatéríttetés célja a megállapított versenyelőny által okozott versenytorzítás megszüntetése, és ezáltal a támogatás kifizetése előtti helyzet visszaállítása.

A fentiek fényében a Bíróság tehát elutasította a Bizottság fellebbezését, mivel a Bizottság a határozatában csupán olyan információk hiányára alapozta vélelmét, amelyek lehetővé tennék ellenkező következtetés levonását, és olyan más információk hiányában, amelyek alapján pozitívan megállapítható lenne ilyen előny fennállása, és ezért nem feltehetően kellően megalapozottan, hogy valamely vállalkozás állami támogatásnak minősülő előnyben részesült.

Értékelés

Az esetek tanulsága szerint a Bizottság, az EU-Bíróságok támogatását élvezve egyértelműen kiáll amellett, hogy sem az EK-Szerződés 87. (EUMSZ 107.) cikk, sem a 659/1999/EK rendelet nem tesz különbséget közvetlen és közvetett kedvezményezettek között, és így az az értékelési szempont válik döntővé az állami támogatások vizsgálata során, hogy ténylegesen kinél keletkezett versenyelőny.

Ebből következően a közvetett kedvezményezettekkel szemben ugyanúgy érvényes az a tétel, hogy egy jogellenes támogatás visszatérítés útján történő megszüntetése a jogellenesség megállapításának logikus következménye, célja pedig a korábbi helyzet visszaállítása. Ennek megfelelően a támogatás visszatérítése főszabály szerint a közvetett kedvezményezettekkel szemben sem tekinthető aránytalan intézkedésnek, hiszen ily módon kerül a (közvetett) kedvezményezett versenytársaival egyenlő helyzetbe.

A Bizottság mérlegelési jogköre azonban mindenképpen határok között kell, hogy maradjon – erre mutatott rá a Bíróság az MTU Friedrichshafen GmbH ügyben – ugyanis előfordulhat, hogy bár a rendelkezésére álló információk adott ügyben esetleg hiányosak és nem teljesek, de annak megállapításához ilyenkor is elegendő alapot kell nyújtaniuk, hogy valamely vállalkozás állami támogatásnak minősülő előnyben részesült-e. Jelen esetben azonban a Bizottság a határozatát csupán egy egyszerű hipotézis alapján fogadta el, amely éppen olyan elemek hiányának a megállapítására korlátozódott, amelyek lehetővé tették volna annak kizárását, hogy az MTU részesült az állami forrásokból.

